Buitengerechtelijke en rechtelijke bescherming

Laatst bijgewerkt op 14/01/2026

Personen beschermen tegen zichzelf en anderen

De overheid heeft een beschermingssysteem opgezet om personen die niet meer volledig zelfredzaam zijn te beschermen. Het gaat om:

- **bescherming tegen zichzelf**: bijvoorbeeld als de persoon niet langer alleen kan wonen of zijn goederen kan onderhouden;
- **bescherming tegen misbruik door derden**: bijvoorbeeld door derden die willen dat de persoon een eigendom koopt of een bepaalde beslissing neemt.

Het doel is dat de persoon zo zelfredzaam mogelijk blijft. De capaciteiten van de te beschermen persoon gelden als uitgangspunt: welke beslissingen kan de persoon nog zelf nemen? Bij welke beslissingen is er hulp nodig? Welke beslissingen zouden er beter voor de persoon genomen worden?

Er zijn twee beschermingssystemen: buitengerechtelijke bescherming en rechtelijke bescherming.

Het buitengerechtelijke beschermingssysteem

Personen in het buitengerechtelijke beschermingssysteem kunnen, voor zover mogelijk, zelf beslissen **hoe ze hun goederen en persoonlijke leven beheren zodra ze dat niet meer volledig zelf kunnen**.

Er wordt dan **een contract** afgesloten tussen de persoon met een handicap (de lastgever) en een toekomstige vertegenwoordiger (de lasthebber) dat betrekking heeft op de goederen van de te beschermen persoon en/of diens persoonlijke leven. De lastgeving kan betrekking hebben op alle goederen of een deel ervan. De betrokken persoon kan beslissen wanneer de lastgeving ingaat: met onmiddellijke ingang of met uitgestelde ingang.

De lastgeving moet geregistreerd worden via een notaris of via de griffie van het vredegerecht van de woonplaats van de te beschermen persoon.

Het rechtelijke beschermingssysteem

Het rechtelijke beschermingssysteem wordt overwogen **wanneer de handicap wordt vastgesteld of wanneer de kwetsbare persoon het gevoel heeft diens handelingen niet meer te kunnen beheersen**. In tegenstelling tot buitengerechtelijke bescherming is de tussenkomst van de vrederechter vereist om een persoon onder rechtelijke bescherming (onder bewind) te plaatsen.

De vrederechter werkt een beschermingsplan uit op basis van de capaciteiten van de persoon. De onbekwaamheid kan volledig of gedeeltelijk (enkel bepaalde handelingen), tijdelijk of permanent zijn.

De wet onderscheidt drie soorten handelingen:

- **Handelingen met betrekking tot goederen**: leningen aangaan, schenkingen doen, enz.;
- **Handelingen in verband met de persoon**: ouderlijk gezag uitoefenen, een verblijfplaats kiezen, huwen, enz.;
- **Handelingen die niet vatbaar zijn voor een beschermingsmaatregel of vertegenwoordiging** omdat ze te persoonlijk of intiem zijn.

Wat is de procedure?

De aanvraag voor rechtelijke bescherming verloopt online via de website van FOD-Justitie (https://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/personen_en_gezinnen/bescherming_van_meerderjar. U moet een omstandige geneeskundige verklaring van ten hoogste 15 dagen oud bijvoegen. De volgende personen kunnen een aanvraag indienen:

- de te beschermen persoon zelf, als die daartoe nog in staat is;
- een belanghebbende derde: familieleden, naasten, een sociaal assistent, enz.;
- de procureur des Konings;
- de vrederechter ambtshalve.

De te beschermen persoon kan diens situatie hebben voorzien en een voorkeurverklaring hebben afgelegd waarin de namen van de gewenste vertrouwenspersoon en/of bewindvoerder en de reikwijdte van de lastgeving worden vermeld.

De vrederechter hoort vervolgens de verschillende betrokken partijen:

- de te beschermen persoon;
- de persoon die de rechtelijke bescherming heeft aangevraagd, als die er is: familieleden, vrienden, notaris, arts, enz.;
- de toekomstige of gewenste bewindvoerder die vermeld wordt in de voorkeurverklaring: dit kan een advocaat of notaris zijn, maar ook een familielid, een naaste, enz.;
- de toekomstige of gewenste vertrouwenspersoon die vermeld wordt in de voorkeurverklaring.

De vrederechter vaardigt vervolgens een ordonnantie uit waarin **een of meerdere bewindvoerders** worden aangewezen, hun precieze taken worden omschreven en de handelingen worden gespecificeerd die onder de beschermingsmaatregel vallen.

De vrederechter wijst ook **een vertrouwenspersoon** aan die voornamelijk de te beschermen persoon ondersteunt en het contact tussen de persoon, de bewindvoerder en de vrederechter verzekert. Hierdoor wordt het vitale belang van het netwerk van de persoon met een handicap juridisch erkent.

Eenmaal per jaar moet de bewindvoerder een verslag over de beschermde persoon indienen bij het vredegerecht. Het verslag wordt meegedeeld aan de beschermde persoon, de vertrouwenspersoon en eventueel de andere bewindvoerders.

Links

- Bescherming van meerderjarigen
  (https://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/personen_en_gezinnen/bescherming_van_
  (https://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/personen_en_gezinnen/bescherming_van_
  FOD Justitie

Laatst bijgewerkt op 14/01/2026